

Soudní poplatky a osvobození od těchto poplatků

Řešit spory soudní cestou může být velmi nákladné a často se vyplácí najít jiné smírné řešení. Někdy však není zbylí, proto je dobré mít rámcovou představu o výdajích, které Vás čekají, eventuálně odhadnout ztrátu, kterou riskujete.

Základní úvaha je ta, že navrhovatel podá návrh či žalobu. Za ni zaplatí soudní poplatek. Tato platba představuje jeden z jeho nákladů na řízení.

Pokud mu dá soud při řízení za pravdu, pak prohrávající žalovaná strana mu musí zaplatit všechny náklady na řízení, samozřejmě včetně soudních poplatků. Vložené peníze se mu tak vrátí.

Pokud však spor prohraje, nese sám všechny náklady na řízení. Nejenže zaplatí soudní poplatky, ale navíc bude muset zaplatit náklady řízení i žalované straně. O vložené peníze tak přijde.

Náklady řízení se skládají z mnoha položek. Například soudní poplatky, náklady Vaše i Vaší protistrany, výdaje na znalecké posudky, svědky atd. Největší část nákladů řízení tvoří obvykle náklady na právní zastoupení (advokáta).

1. Chci podat žalobu na souseda. Kolik mě to bude stát a jak mohu poplatek zaplatit?

V okamžiku podání návrhu či žaloby soudu vzniká povinnost zaplatit soudní poplatek. Výši poplatku za žalobu a jiné běžné úkony naleznete dále v přehledné tabulce. Poplatek můžete uhradit na účet soudu, v hotovosti na soudu či za určitých podmínek také prostřednictvím kolků.¹

2. Jaká je lhůta pro zaplacení soudního poplatku?

Poplatek by měl být zaplacen hned s podáním žaloby. Neuděláte-li to, soud Vás vyzve k zaplacení poplatku a ve výzvě určí náhradní lhůtu k zaplacení. Lhůta tedy může být proměnná. Obvykle však trvá jeden až dva týdny. Pokud zaplatíte poplatek ihned s podáním žaloby, o něco tím urychlíte zahájení svého řízení.

3. Nezaplatím-li poplatek, jaký to má dopad na soudní řízení?

Soud má právo zastavit řízení a věcí se nezabývat, pokud nebyl soudní poplatek zaplacen ani po výzvě. V takové situaci soudu co nejdříve doložte, že jste nemohl/a poplatek bez své viny dosud zaplatit. Soud může rozhodnout o Vašem osvobození od soudních poplatků. Jde-li o výjimečný případ, kdy soud řízení nezastaví,² může být poplatek vymáhán exekučně.

4. Pokud návrh či žalobu vezmu zpět, vrátí se mi soudní poplatek?

Ano, ale snížený o 20 % (nejméně o 1.000,- Kč) a zpravidla za podmínky, že řízení bylo zastaveno před prvním jednáním.

5. Kdy platí náklady řízení protistrana? Může se stát, že budu celé soudní řízení platit ze svého?

Konečné rozhodnutí je vždy na soudu, obecně hradí náklady strana, která spor prohrála. Jestliže byla jedna z nich ve sporu úspěšná jen částečně, soud uloží zaplatit poměrnou část nákladů řízení každé ze stran.

6. Mohu žádat po soudu náhradu nákladů, například ušlé mzdy?

Ano, pokud jste svědek, advokát či soudní znalec. Ne, pokud jste jednou ze stran. V případě svého úspěchu v soudním řízení však můžete požadovat jejich úhradu po protistraně (viz předchozí bod).

¹ Poplatky, které nejsou vyšší než 5.000,- Kč, lze platit kolkovými známky. Kolkovými známky nelze poplatek platit za návrh na vydání elektronického platebního rozkazu a za zápis skutečnosti do veřejného rejstříku provedený notářem.

² Ve výjimečných případech řízení nezastaví, např. pokud je nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatník mohla vzniknout újma, a poplatník ve lhůtě určené soudem ve výzvě sdělí soudu okolnosti, které toto nebezpečí osvědčují, a doloží, že bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit. Některé poplatky jsou splatné až po vydání rozhodnutí, kterým byla uložena povinnost zaplatit poplatek (např. poplatek v souvislosti s rozhodnutím soudu o návrhu na nařízení předběžného opatření), proto ani nezaplacení nepovede k zastavení řízení.

7. Za co se soudní poplatky vybírají a kdy vzniká povinnost soudní poplatek zaplatit?

Soudní poplatky se vybírají za celé řízení před soudem (při podání návrhu, žaloby či odvolání) a dále za některé jednotlivé úkony, například pořízení opisu rozsudku či jiné písemnosti.

8. Někdy se za návrh u soudu neplatí. Jak poznám, že je to můj případ?

Některá řízení zahajuje soud i bez návrhu. Pokud přijde návrh v takové věci od Vás, jste osvobozen od poplatku. Jedná se nejčastěji o:

- řízení o určení výživného (včetně zvýšení),
- řízení o určení rodičovství,
- řízení o náhradu škody na zdraví, z pracovního úrazu a nemoci z povolání.

9. Kdy mohu být osvobozen od povinnosti platit soudní poplatek?

Zákon v některých případech osvobozuje od placení soudních poplatků buď jen jednotlivé osoby (navrhovatele) nebo celé řízení (nikdo neplatí nic) - řízení je ve veřejném zájmu (například ochrana dětí, sociální zabezpečení, zbavení svéprávnosti, dědictví). Od poplatku jsou osvobozeny i některé jednotlivé úkony (například sepsání návrhu ve věci péče soudu o nezletilé). Soud může přiznat účastníkovi zčásti osvobození od soudních poplatků z důvodu tíživé sociální situace, tj. odůvodňují-li to majetkové poměry.

10. Mám si žádat o osvobození od soudních poplatků?

Ano, má to smysl, pokud jste v tíživé sociální situaci. Žádost podejte zároveň s žalobou či návrhem. K posouzení, zda je částečné osvobození od soudních poplatků namíste, je třeba soudu doložit majetkové poměry, nejlépe prostřednictvím formuláře, který od soudu obdržíte po podání žádosti. Osvobození se vztahuje na celé řízení a má i zpětnou účinnost, již zaplacené poplatky se ale nevracejí. Přiznat úplné osvobození od placení soudních poplatků lze jen výjimečně, jsou-li proto zvlášť závažné důvody. Rozhodnutí soudu musí být odůvodněno a je proti němu přípustné odvolání.

Příklady ze sazebníku poplatků³

Položka	Částka
Žaloba na peněžní částku do 20.000,- Kč ⁴	1.000,- Kč
Žaloba na peněžní částku od 20.000,- do 40 mil. ⁵ Kč	5 % z předmětné částky
Žaloba na nepeněžitě plnění	2.000,- Kč
Žaloba týkající se nemovitosti	5.000,- Kč (za každou nemovitost)
Žaloba o rozvod manželství	2.000,- Kč
Návrh na nařízení předběžného opatření	1.000,- Kč
Za návrh na zahájení řízení s návrhem na náhradu nemajetkové újmy v penězích: - do částky 200.000,- Kč včetně - v částce vyšší než 200.000,- Kč	2.000,- Kč 1 % z této částky
Návrh na výkon rozhodnutí do 20.000,- Kč	1.000,- Kč
Návrh na výkon rozhodnutí od 20.000,- do 40 mil. Kč	5 % z této částky
Návrh na výkon rozhodnutí vyklizením	3.000,- Kč
Vyhotovení opisu rozhodnutí	70,- Kč za každou i započatou stránku
Vyhotovení kopie listin	20,- Kč za každou i započatou stránku
Sepsání podání do protokolu	1.000,- Kč
Kopie elektronických dat, které jsou součástí spisu, na trvalém nosiči	50,- Kč za každý nosič

³ příloha zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

⁴ Nižší poplatky jsou v případě podání návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu.

⁵ Stejná sazba je za návrh na zrušení rozhodčího nálezu, je-li jeho předmětem peněžitě plnění a navrhuje se zrušení z důvodu, že rozhodce rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy.